

Diósgyőrből Molnár Gáspár ír érdekes levelet:

„Teljesen belemerültem a fiúkkal való foglalkozásba. Mikor 23-án, szombaton reggel bementem a műhelybe, a fiúk megrohantak a kérdésekkel. Mindenki beszélni akart velem. Azt mondtam, üljetek le. A fiúk helyet foglaltak a satuk közt és a lócákon. Beszélni kezdtem, általában mindenről, amit a kurzus alatt halottam és tanultam. A fiúk kezdtek kigúnyolni (szerzetesnek, páternek neveztek), de volt közöttük négy fiú, aki érdeklődést tanúsított a cél iránt, akik később melém állottak... Kedd délután szabadnap és ezért úgy döntöttünk, hogy ezen a napon tartjuk mindig összejöveleinket.“

Mennyi erő, mennyi áldozatkészség sugárzik ezekből a fiatal, hivatásukra ébredt magyar lelkekből! Nem kellene sokkal több szellemi és anyagi áldozatot fordítani rájuk, akik megtízszerezik, megszázsorozzák a nekik átadott kincsekert?! Ne hagyjuk abba a népművelésnek ezt a módját és ha már hamarabb nem kezdünk, fejlesszük most naggyá a munkásifjúságot, hogy széles, erős vállakon, megbízható, hűséges munkáskezekben nyugodhasson a nemzet szebb jövője.

Rokonai József

Az ezüstkalászos papság és tanítóság szerepe az iskolánkívüli népművelési munkában

Az iskolánkívüli népművelés ma nem térhet már ki az elől, hogy fel ne ölelje a gazdasági tárgyakat, legalábbis a fő dolgokat: az állattenyésztést és a növénytermelést — márcsak a közéletmezés és közellátás szempontjából, de meg honvédelmi érdekből is.

Bár magyar népünknek legalább a honfoglalás óta e két fő mezőgazdasági ág művelése volt mindenkoron a főfoglalkozása, mégis különös, hogy tudományosan alig foglalkozott velük, hanem inkább csak hagyományok alapján, amint azt őseitől látta és hallotta és csak talán a talaj- és az éghajlati viszonyok hatásának köszönhetjük, hogy mezőgazdaságunk mindég virágzó és államfenntartó foglalkozás lehetett.

Ma már népünk is belátja, hogy a régi hagyományok és szokások szerint nem mehet már a gazdálkodás.

E sorok írója az elmúlt három év telén összesen 6 téli gazdasági (ezüstkalászos) tanfolyamot vezetett, átlag 66 hallgatóval. A legutóbbin egy 75 éves gazda is jelen volt, pontosan megjött minden este, akármilyen zivataros idő volt is; ott volt a fia és az unokája is, mind kitűnően vizsgázott és nagyon rajta volt, hogy tudjon.

Egy 65 éves gazda fia volt az egyik főtárgy előadója és az apa büszkén hallgatta fiát és szorgalmasan tanult tőle.

De ezeken a tanfolyamokon, egyet kivéve, a papok — bencés tanárok és jószágkormányzó — is résztvettek, de a tanítóság is. Akadt pap-előadó is, nem is beszélve arról, hogy a közismereti tárgyakat a tanítók adták elő, kivéve egy esetet, amikor a tanító nem helyeselte a téli gazdasági tanfolyamot és így abban nem kívánt részt venni; helyette a káplán adta elő a közismereti tárgyakat.

Hogy a papságnak, tanítóságnak részvétele a téli gazdasági tanfolyamokon és a levizsgálás erkölcsi szempontból mit jelent, azt csak az tudja megítélni, aki ennek gyakorlati kivitelét és hatását látta.

Az ilyen községekben a lakosság egész más szívvel, lélekkel csatlakozik a tanfolyamhallgatáshoz; szívesen hallgatja, mint előadót, egykori „mesterét“, hűségesen hallgat tanácsaira. Az egyik tanfolyamon a bencés jószágkormányzó adta elő a növénytermelést, annak legújabb vívmányait; el nem mulasztották volna előadásait.* pedig késő este voltak, sokan négy kilométernyire jöttek előadásra és mentek haza hófúvásban, a késő, majdnem éjjeli órákban, de nem maradtak volna el. Erkölcsi hatás? Azelőtt nem jó szemmel nézték sem a papi uradalmat, sem a bencés papokat. főleg szigora miatt az uradalmi kormányzót sem szerették, végre annyira belemelegedtek, hogy ahol csak tehették, a lakásán, az utcán elfogták és tanácsokat kértek tőle, mit hogyan tegyenek.

* A rendi uradalom eselédsege is hallgatta.

Egy másik községben, a fő jövedelmi ág az állattenyésztés és a gyümölcs-termelés — mert két szomszédos községben világhírű fürdők vannak (gyümölcsből az elmúlt nyáron 12.000 P-t vettek be a falusiak) —, az igazgatótanító nagy gyümölcstermelő és elsorangú almazakértő; külön kérte, hogy ezt ő adhassa elő, a közismereti tárgyakon kívül. A hallgatóság zöme egykori tanítványa volt az igazgatótanítónak; szívesen hallgatták legújabb gyümölcstermelési vívmányokat felölelő gyümölcészeti előadásait, főleg a fajtaismeretet és a legmodernebb védekezési eljárásokat, melyekről bizony nem sokat hallottak eddig. A tanfolyamon előadott gyümölcészeti előadásoknak az volt az eredménye, hogy a hallgatóság a tanfolyam utolsó napjaiban 500 db. nemes alma- és körtefacsemetét hozott egy állami kerteszből, tehát a legmegbízhatóbb helyről és egy 4 kilométeres fűtca szegélyezésére hársfacsemetéket, melyeknek virágait majd, mint gyógynövényt, igen jól tudják értékesíteni.

Egy másik tanfolyamon az esperes-plébános úr, akinek Badacsonyan nagy szőleje van, a tanfolyamon a szőlőművelést és termelést, a borgazdaságot adta elő, ennek hatására a gazdaközönség is áttért bizonyos újításokra és okszerűbb kezelésre, mert gyakorlatban látták, mit tesz az okszerű szőlőművelés.

Az ezüstkalászos papok és tanítók így a mezőgazdaság révén is közelebb férkőzhetnek a hívekhez, a gazdaközönség bizalommal fordul majd hozzájuk gazdasági vonatkozású dolgokban is. Már ez is óriási eredmény az ország közelletása érdekében. De a pap, a tanító az egy tanfolyamon kapott rendkívül sok ismeretből (160 órát kell lehallgatni két hónap alatt) nagyon könnyen talál a gazdáknak tetsző és hasznos előadási anyagot is, főleg gyakorlatit, amit nemcsak iskolája felsőbb osztályaiban érvényesíthet majd haszonnal, hanem bármikor közönséget kap a népművelési előadásokra is, mert gazdasági vonatkozású dolgokat mindig szívesen hallgatnak. Én, az asszonyok kérésére, minden egyes tanfolyamomon tartottam baromfitenyésztési előadásokat, mert az asszonyok férjeiktől hallották, mi mindent adnak elő a tanfolyamon, így hát ők is kértek előadást. Mi érdeklí legjobban a nőket? A baromfitenyésztés és tejtermelés, mert ennek jövedelme az övék. Hát bizony eljöttek 200—300-an és türelmesen megültek 2—3 órát is, sőt külön esti előadásokat kértek, hogy ne zavarja őket az etetési idő.

A tanfolyam egyik célja a gazdák tömörítése. Ezért alakulnak meg utána kötelezően a gazdakörök, ahol az ezüstkalászos képzés folytán a papok, tanítók megint vezető szerephez, irányításhoz jutnak és így megint egész észrevétlenül befolyhatnak az emberek, a falvak vezetésébe és terjeszthetik a kultúrát és kimélyíthetik az iskolán kívüli népművelést. A gazdakörök kultúrházakban, vagy köri helyiségekben tartják összejöveteleiket; így nem kell idősebb embereket iskolapadba kényszeríteni. Az iskolába, fiatalabb emberek közé, akárhányszor restell elmenni, fél, hogy kinevetik, de kultúrházba, körhelyiségbe szívesen megy.

Én, aki hat tanfolyam egyéb tapasztalatait is látom, s látom a háborús világ dacára a virágzó gazdasági életet, nyugodtan állíthatom, hogy a papság, tanítóság ezüstkalászos képzettségé nagyon elősegíti az iskolán kívüli népművelés ügyét is.

Dr. K—ő

Bars-Hont vármegye példája

Az önképzés legfontosabb eszköze a könyv. Nagy néptömegeink anyagi helyzete nem teszi lehetővé, hogy mindenki megvegye a szükséges könyveket, másfelől pedig kellő kritika híján nem is mindig megfelelő könyvek jutnának az olvasók kezébe. Itt mutatkozik a népkönyvtárak óriási jelentősége. A népkönyvtárakba csak kellőleg megbírált és alkalmasnak talált könyvek kerülnek, a tömegek pedig teljesen ingyen jutnak megfelelő szellemi táplálékhoz, az önképzésükhöz szükséges eszközökhöz.

A közoktatásügyi kormányzat már régen felismerte a népkönyvtárak nagy jelentőségét s 1927-ben 1500 népkönyvtárat állított fel nagy anyagi áldozattal. A népkönyvtárak számát azóta is állandóan gyarapítja, s most már úgyszólván minden községben van népkönyvtár. A VKM. népkönyvtárak száma: 7000. A Vallás- és közoktatásügyi minisztérium nagy anyagi áldozatokat hoz, állandóan vásárol megfelelő könyveket s ezeket évenként egy vagy két alkalommal a törvényhatósági iskolán kívüli népműve-